

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 2235/22
20.9.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судије Сање Агатоновић председника већа, и судија Данице Косовац и Весне Секулић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Славко Макаи, адвокат из Београда, Гласиначка 8, против тужене Републике Србије – Министарство правде, чији је законски заступник Државно правобранилаштво, са седиштем у Београду, Косовска 31, ради накнде штете, одлучујући о жалби тужиље изјављеној против пресуде Првог основног суда у Београду П 50770/20 од 19.1.2022. године, у седници већа одржаној дана 20.9.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужиље и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П 50770/20 од 19.1.2022. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев тужиље за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 50770/20 од 19.1.2022. године, првим ставом изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужена да тужиљи на име накнаде нематеријалне штете због претрпљених душевних болова услед повреде части и угледа исплати износ од 500.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Другим ставом изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужена да тужиљи на име накнаде нематеријалне штете због претрпљеног страха исплати износ од 250.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Трећим ставом изреке обавезана је тужиља да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 18.000,00 динара.

Благовремено изјављеном жалбом тужиља је првостепену пресуду побијала због погрешне примене материјалног права и битне повреде парничног поступка. Трошкове другостепеног поступка опредељено је тражила.

Испитујући правилност првостепене пресуде сагласно овлашћењима

прописаним одредбом члана 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр.72/11...18/20), Апелациони суд је оценио да жалба тужиле није основана.

У проведеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности, на основу одредбе члана 386 став 3 истог закона, а изрека првостепене пресуде је јасна и у њеном образложењу су дати потпуни разлози о битним чињеницама, тако да се она жалбом неосновано побија и због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилја је дана 19.10.2006. године била запослена на радном месту ... када је дошла пореска полиција - два пореска инспектора са два полицајца у цивилу, који су се представили и рекли да су у болницу дошли ради вршења контроле. Тужилја је показала вољу за сарадњом, а службена лица пореске полиције који су се налазили у приземљу, на првом и другом спрату болнице почели да врше претрес, тако што су претресали фиоке, узимали писану документацију, запленили ЦД, па је претрес трајао два-три сата, а за то време порески инспектори нису омогућили тужилји да изађе из просторије у којој су били, били су дрски и претили су тужилји да је “марица” испред болнице, због чега је тужилја, која је и раније имала проблем са високим крвним притиском, а услед превеликог страха почела да се гуши, те су јој помоћ пружили лекари запослени у болници “...”, када јој је измерен крвни притисак 240/120 и пулс 120, након чега је касније прикључена на инфузију и до краја дана је лежала у наведеној болници. Након три недеље од претреса болнице тужилја је позвана од стране пореске полиције ради давања исказа, на који позив се одазвала, а након давања исказа пуштена је кући.

Према увиду у списе Другог основног суда у Београду Ки 11539/13, Пето општинско јавно тужилаштво у Београду поднело је захтев за спровођење истраге Кт 1657/06 дана 14.12.2006. године Петом општинском суду у Београду (запримљен дана 22.12.2006. године), против ББ и тужиле због постојања основане сумње да су извршили кривично дело пореске утаје из члана 229 став 3 у вези са ставом 1 Кривичног законика у продуженом трајању у вези са чланом 61 Кривичног законика. Током поступка спровођења истраге Први основни суд у Београду донео је правноснажно решење Ки 7315/10 од 15.3.2010. године којим је из списка предмета Ки 7315/10 издвојио предмете одузете од стране Пореске управе – Сектор пореске полиције – Регионално одељење Београд – Одсек Београд, по потврди о привремено одузетим предметима бр. 13, 14 и 15 од 19.10.2006. године од Здравствене установе ..., са образложењем да су овлашћена службена лица пореске полиције дана 19.10.2006. године извршили претресање пословних просторија болнице “...” и извршили одузимање документације супротно одредби члана 135 Закона о пореском поступку и пореској администрацији, јер нису прибавили одлуку суда и обезбедили присуство два сведока, те се радило о доказима који су прибављени супротно закону у смислу одредбе члана 18 став 2 Законика о кривичном поступку, док је решењем Другог основног суда у Београду Ки 11539/13 од 19.9.2016. године обустављен поступак спровођења истраге против тужиле - окривљене услед одустанка Другог основног јавног тужилаштва у Београду од даљег кривичног гоњења, а решење је постало правноснажно и извршно дана 27.9.2016. године.

Током вођења поступка истраге, тужилца никада није била задржана – није била лишена слободе, нити је истој одређен притвор, а након што је покренута истрага против тужилце иста је наставила да ради у болници "...", али не на месту ..., већ је добила премештај на ниже радно место, док је од дана 31.11.2011. године тужилца у пензији.

Према налазу судског вештака неуропсихијатра од 22.10.2021. године, тужилца је приликом претреса у болници "...", доживела интензиван страх – афективни одговор организма на ситуацију у којој се нашла, те је доживела страх јаког интензитета у трајању око 1-3 минута, након чега је уследио секундарни страх јаког интензитета у трајању од 21 дана, те страх слабог интензитета у трајању 1-2 месеца уз анксиозност депресивну тингираност, због чега се тужилца обратила психијатру и постављена је дијагноза мешовито-анксиозни-депресивни поремећај и одређена је истој терапија и контрола, те је лечена до 4.4.2007. године, са контролом за два месеца, након чега се више није јављала психијатру.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је у складу са одредбама чланова 154, 172 став 1, 200 став 1 тачка 1 и став 2 Закона о облигационим односима оценио да покретање и вођење поступка истраге против тужилце представља употребу легалних правних средстава против могућих учиниоца кривичних дела, те да подношење захтева за спровођење истраге и поступак спровођења истраге не представљају незаконит и неправилан рад органа тужене, а како је захтев за спровођење истраге против тужилце поднет од стране надлежног јавног тужилаштва, а истрага спровођена од стране надлежног суда и на крају обустављена од стране надлежног суда сходно одредбама тада важећег Законика о кривичном поступку, закључено је да тужилца нема право на накнаду нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа, јер је једно од основних начела кривичног поступка претпоставка невиности, док се не донесе правноснажна осуђујућа пресуда, па како у конкретном случају таква одлука није донета, јер је истага против тужилце правноснажно обустављена, част и углед тужилце су све време спровођења истраге били заштићени презумцијом невиности, због чега тужилца није претрпела нематеријалну штету услед повреде части и угледа. Током спровођења поступка тужилца никада није била задржана, односно није била лишена слободе, није истој био одређен притвор током спровођења истраге, нити је на други начин шиканирана, понижавана и изложена торутири током спровођења истраге, због чега иста нема право на накнаду штете по основу одредбе члана 172 Закона о облигационим односима, јер није било незаконитог и неправилног рада органа, а имајући у виду да тужилца не представља лице неосновано лишено слободе из члана 584 Законика о кривичном поступку, нити неосновано осуђено лице из члана 585 Законика о кривичном поступку, првостепени суд је закључио да истој не припада накнада штете ни по том основу. Првостепени суд је имао у виду да је поступак истраге против тужилце трајао скоро десет година, али да дужина трајања поступка не представља незаконит и неправилан рад имајући у виду да дужина поступка зависи од више околности, а пре свега од врсте и тежине кривичног дела, као и предложених доказа и извођења тих доказа, па имајући у виду да је надлежно тужилаштво захтевом за спровођење истраге у конкретном случају предложило саслушање осумњичених, 32 сведока – запослених у болници "...", као и 98 сведока - пацијената болнице "...", два сведока – инспектора пореске комисије,

да је предложено да се изврши финансијско – књиговодствено вештачење, графилошко вештачење, да се прибави извештај о стању и кретању средстава на пословним рачунима болнице “...”, као и извештај о дневним уплатама, првостепени суд је закључио да нема радњи које могу представљати незаконит и неправилан рад, имајући у виду врсту кривичног дела за које је тужила била осумњичена и комплексност и бројност предложених доказа, а да је тужила све време спровођења истраге била заштићена претпоставком независности, као и да су истој због дужине трајања поступка била на располагању друга правна средства - поступак за утврђивање евентуалне повреде права на суђење у разумном року током спровођења истраге, а о којој повреди не може одлучивати суд у спору за накнаду нематеријалне штете због повреде части и угледа. Потом је првостепени суд оценио да је тужила приликом претреса у болници “...” дана 19.10.2006. године доживела страх јаког интензитета у трајању 1-3 минута, након чега је уследио секундарни страх јаког интензитета у трајању од 21 дана, те страх слабог интензитета у трајању од око 1-2 месеца уз анксиозност депресивну тингираност, због чега се обратила психијатру након чега јој је постављена дијагноза мешовито анксиозни-депресивни поремећај и одређена терапија и контрола, да постоји незаконит рад органа пореске полиције при извршеном претресу, јер су поступали супротно одредби члана 135 Закона о пореском поступку и пореској администрацији што је констатовано решењем Првог основног суда у Београду од 15.3.2010. године, којим су тако прибављени докази издвојени из списка и да је тужиљин страх у узрочно-последичној вези са предузетим радњама пореске полиције, али је применом одредби чланова 360 став 1, 376 став 1 Закона о облигационим односима оценио да је основан приговор тужене у погледу застарелости потраживања накнаде штете за претрпљени страх, јер је тужила лечена до дана 4.4.2007. године, са заказаном контролом за два месеца, на коју није отишла, након чега се више није обраћала психијатру, па како је од последица претрпљеног страха тужила последњи пут лечена дана 4.4.2007. године, а тужбу је поднела дана 29.10.2020. године, првостепени суд је закључио је да је тужба поднета по протеклу рока од три године од дана престанка страха из члана 376 Закона о облигационим односима, те је сходно члану 360 став 1 Закона о облигационим односима престало право тужиље да захтева испуњење обавезе – накнаду нематеријалне штете због претрпљеног страха, па је одбио као неоснован тужбени захтев.

По оцени Апелационог суда, првостепени суд је на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно применио материјално оправо дајући за своју одлуку довољне и јасне разлоге, које у целости прихвата и Апелациони суд и сходно члану 396 став 2 Закона о парничном поступку на исте упућује.

Неосновано се жалбом указује на погрешну примену материјалног права – да је првостепени суд пропустио да наведе временско и просторно важење материјално правних норми које је применио, због чега се ожалбена пресуда не може испитати.

У конкретном случају тужила је тужбени захтев засновала на тврдњи да је против ње неосновано вођен кривични поступак који је трајао скоро 10 година услед чега јој је урушен лични и професионални углед и била је изложена етикетирању да је лице које је починило пореску утају и да је склона криминогеном понашању.

Одредбом члана 35 став 2 Устава Републике Србије прописано је да свако лице

има право на накнаду материјалне и нематеријалне штете коју му незаконитим или неправилним радом проузрокује државни орган, ималац јавног овлашћења, орган аутономне покрајине или орган јединице локалне самоуправе.

Према одредби члана 18 Законика о кривичном поступку (“Службени гласник РС”, бр. 72/11...35/19), а који се у конкретном случају примењује на основу одредбе члана 607 истог законика, лице неосновано лишено слободе или осуђено за кривично дело, има право на накнаду штете од државе и друга права прописана законом.

Неосновано лишеним слободе се према одредби члана 584 став 1 тачка 1 Законика о кривичном поступку, сматра лице које је било лишено слободе, а није дошло до покретања поступка, или је правноснажним решењем поступак обустављен или је оптужба одбијена, или је поступак правноснажно окончан одбијајућом или ослобађајућом пресудом. Ставом 2 члана 584 Законика о кривичном поступку прописано је да накнада штете не припада лицу које је својим недозвољеним поступцима проузроковало лишење слободе.

Одредбом члана 172 став 1 Закона о облигационим односима, прописано је да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција.

Незаконитим радом сматра се поступање супротно закону, другом пропису или општем акту, односно пропуштање да се закон, други пропис или општи акт примени. Неправилан рад је чињење или нечињење противно уобичајним или прописаним начину обављања делатности, које штети правима или интересима трећих лица.

Како тужилца током трајања кривичног поступка није била лишена слободе, правилно је првостепени суд закључио да истој у складу са посебним одредбама Кривичног законика не припада право на накнаду штете коју потражује. Стога се одговорност тужене у конкретном случају има разматрати у светлу одредаба члана 172 Закона о облигационим односима, а што значи да правно лице одговара за штету коју њен орган проузрокује трећем лицу у обављању посла који спада у његову дужност. Речено надаље значи да би тужена била одговорна уколико би тужилца доказала постојање штете и узрочно – последичне везе са незаконитим и неправилним радом органа тужене. Сама чињеница да је је против тужилца вођен кривични поступак не може се сматрати неправилним и незаконитим радом органа тужене, без обзира на његов за тужилцу повољан исход, с обзиром да су органи тужене поступали у оквиру законом датих овлашћења. Покретање и вођење кривичних поступака представља употребу легалних правних средстава против могућих и потенцијалних учинилаца кривичних дела и подразумева закониту процедуру током које су окривљени заштићени претпоставком о невиности. Примена правних средстава не представља неправилан и незаконит рад ни у ситуацији када је окривљени ослобођен оптужбе, када је оптужба одбијена и поступак обустављен, па је с обзиром на постављени захтев на тужилца био терет доказивања конкретног пропуста и радње предузете на њену штету и постојање узрочно – последичне везе између таквих пропуста и радњи које имају карактер неправилног и незаконитог рада органа тужене, а које тврдње тужилца у тужби није ни изнела нити током првостепеног поступка доказала. Дакле, у одсуству конкретно утврђених противправних поступака од стране органа тужене током покретања и

трајања кривичног поступка, чињеница да је кривични поступак окончан без осуђујуће пресуде сама по себи није довољна за закључак о неправилном и незаконитом раду, па тужилја према општим одредбама члана 172 Закона о облигационим односима нема право на накнаду штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа коју потражује. Трајање кривичног поступка није од утицаја на одговорност тужене у смислу одредбе члана 172 Закона о облигационим односима у парничном поступку, с обзиром да је у време трајања кривичног поступка против тужилје заштита права на суђење у разумном року и права на накнаду штете настале повредом истог била обезбеђена у складу са одредбама 82, 89 и 90 Закона о Уставном суду ("Службени гласник РС", бр. 109/07, 99/11 и 18/13 – УС) уставном жалбом и потом према члану 8а – 8в Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 116/08, ... 101/13) накнадом у посебном поступку.

По оцени Апелационог суда, правилно је првостепени суд закључио да је основан приговор застарелости потраживања тужилје у погледу тражене накнаде нематеријалне штете због претрпљеног страха.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилја је од стране прихијатра лечена до 4.4.2007. године, када се последњи пут јавила на преглед и када јој је заказана контрола за два месеца, али након тога нема медицинске документације о лечењу од стране психијатра, па како је тужба поднета дана 29.10.2020. године, правилно је првостепени суд закључио је да је тужба поднета по протеку рока од три године од дана престанка страха из члана 376 Закона о облигационим односима, те да је сходно члану 360 став 1 Закона о облигационим односима престало право тужилје да захтева накнаду нематеријалне штете због претрпљеног страха.

Приликом доношења одлуке Апелациони суд је ценио и остале жалбене наводе, али их посебно не образлаже, јер су без утицаја на могућност другачијег пресуђења.

Правилном применом одредбе члана 153, 154, 162 и 163 Закона о парничном поступку, првостепени суд је одлучио о трошковима парничног поступка чију је висину определио сагласно одредбама Адвокатске тарифе важећој у време пресуђења.

На основу изложеног, применом члана 390 у вези са чланом 387 став 1 тачка 2 и члана 401 тачка 2 Закона о парничном поступку одлучено је као у првом ставу изреке.

Како тужилја није успела у жалбеном поступку, то је у складу са чланом 165 став 1 Закона о парничном поступку у вези са чланом 153 став 1 истог закона одбијен као неоснован њен захтев за накнаду трошкова другостепеног поступка, одлуком садржаном у другом ставу изреке.

Председник већа-судија
Сања Агатоновић

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић